

Pedagogická koncepce Lesní školka Veverka

I. Identifikační údaje

Provozovatel a kontakty:

U Veverky, z.s.

IČ: 05935784

Žerotínova 16

690 02 Břeclav

Telefon: 725 604 658

E-mail: ahoj@lesniskolkaveverka.cz

Web: www.lesniskolkaveverka.cz

Koordinátorka školky: PaedDr. Dana Neprašová

Vedoucí pedagog: Mgr. Bc. Monika Válková

Lokalita školky:

Umístění: parcela č. 1972/630, LV 535, pozemek u vlakové stanice CH. N. V., Břeclav

II. Obecná charakteristika školky

Naše školka se nachází v Břeclavi, městské části Charvátská Nová Ves, na parcele č. 1972/630 (poblíž železniční stanice Ch.N.V.). Zázemím je jurta o průměru 8 m a k ní přilehlý přístřešek. Stojí na pozemku o rozloze 2754 m², zhruba jeho polovina je oplocena, neoplocenou část využíváme jako parkoviště. Pozemek průběžně upravujeme tak, aby sloužil pro vzdělávání, zábavu a relaxaci, pěstování i chov drobného domácího zvířete - králíka. V blízkém okolí školky se nachází rozlehlý les, pole a obytné domy.

Kapacita školky je maximálně 16 dětí v jeden den, což umožňuje 2 pedagogům-průvodcům individuální přístup k dětem a uplatňování respektujícího přístupu. Naší snahou je věkově rozvrstvená skupina dětí (3–6 let), což mimo jiné posiluje rozvoj sociálních kompetencí.

Klademe důraz na pravidelný celodenní pobyt dětí v přírodě a vzdělávání mimo učebny. V lesní školce se pro děti stává učebnou i hřištěm les, zahrada, louka i pole.

III. Podmínky výchovně vzdělávací činnosti

A. Věcné podmínky

Naším zázemím je mongolská jurta. Součástí je také dřevěný přístřešek chránící proti slunci i dešti, ve kterém můžeme jak jíst, tak pracovat, tvořit, hrát si. V jurtě máme dřevěné stoly a židle, skříně na pomůcky a háčky k odložení věcí dětí. Pro odpočinek dětí jsou k

dispozici matrace. Pomůcky a hračky preferujeme z obnovitelných materiálů, děti i průvodci mají k dispozici množství knih, kreativě mohou dát průchod prostřednictvím barev, pastelek, voskovek, papírů, nůžek a samozřejmě přírodních materiálů. Hygienické zázemí tvoří dvě ekologické kompostovatelné toalety, které jsou umístěné nedaleko jurty v dřevěném přístřešku, spolu s nádobou na mytí rukou (zde používáme pitnou vodu). V jurtě je k dispozici várnice s tekoucí pitnou vodou. Na pozemku se nachází velkokapacitní nádoba na dešťovou vodu, která je svedena do kohoutků nad mycím korytem (děti se mohou umýt např. po blátivých hrách). Teplo v jurtě zajišťují kamna na dřevo Jotul, na kterých také ohříváme vodu na čaj a mytí nádobí. Dřevo skladujeme po stříšce vedle mycího koryta. Na pozemku se nachází vzrostlé stromy, které poskytují dostatek stínu pro houpání v hamace, hru na pískovišti, pohyb po lanových aktivitách či lezení v korunách. Pod stromy je umístěný také dřevěný domeček na hraní. Nižší keře a kytičky nenechávají fantazii dětí v klidu a stávají se z nich úkryty pro skřítky a zvířátka. Pozemek průběžně upravujeme tak, aby sloužil pro vzdělávání, zábavu a relaxaci, pěstování i chov drobného domácího zvířete - králíka. V blízkém okolí školky se nachází rozlehlý les, pole a obytné domy.

B. Psychosociální podmínky

Cílem naší školky je, aby se děti i dospělí cítili dobře, spokojeně, jistě a bezpečně. Nově přichodí dítě má možnost postupně se adaptovat na nové prostředí i situaci. Respektujeme, že adaptační období je individuální u každého z dětí. Průvodci respektují potřeby dětí, reagují na ně a napomáhají v jejich uspokojování, pokud to není v rozporu se vzdělávacími cíli či není ohroženo zdraví dítěte. Tempo činností a jejich náročnost je přizpůsobována vývojovému období dítěte a jeho individuální potřebě. Volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení vyplývajících z nutnosti dodržovat ve školce potřebný řád a učit děti pravidlům soužití. Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Pedagogický styl, resp. způsob, jakým jsou děti vedeny, je podporující, sympatizující, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací průvodce s dětmi. Průvodce preferuje pozitivní motivaci, dostatečně oceňuje a vyhodnocuje konkrétní projevy a výkony dítěte, podporuje děti v samostatných pokusech a bádání. Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc a podpora. Dospělí se chovají důvěryhodně a spolehlivě (autenticky).

C. Životaspráva

Strava je dovážena z Bistra Čtyřlístek Břeclav. Sami si vždy týden dopředu vybíráme jídla, která jsou vhodná pro děti. Bistro vaří jídla vegetariánská, veganská i jídla s masem. Dítěti můžeme zajistit jídlo bezlepkové i bezlaktózové. Dopolední i odpolední svačinu dětem zajišťují rodiče, dítě si ji přinese ve svém batůžku. Po celý den mají děti volně k dispozici čaj či vodu, do lesa či na jinou výpravu si s sebou nosí pití ve své vlastní láhvi.

Jak již z filozofie lesních mateřských škol vyplývá, děti denně tráví čas v přírodě (pokud není významně narušena kvalita ovzduší), činnosti navazují na jednotlivá roční období a počasí daného dne. Mají dostatek volného pohybu, ale zařazujeme také cílené činnosti k rozvoji hrubé a jemné motoriky. Učíme radosti z pohybu, posilujeme zdraví. Respektujeme individuální potřebu aktivity, spánku a odpočinku. Po obědě uléháme na matrace v jurtě, za teplého počasí do stínu stromů na pozemku. Je dodržován pravidelný denní rytmus a řád. Ty

jsou však i flexibilní, aby bylo umožněno přizpůsobit organizaci činností aktuálním potřebám a situacím.

D. Průvodci

Každý z našich průvodců vnáší do práce s dětmi svoje zkušenosti a dovednosti, zaměřuje se na zdravý tělesný i duševní rozvoj dětí, motivuje ke zdravému životnímu stylu, utužuje vztah k přírodě a inspiruje k šetrnému chování vůči ní. Bere v úvahu věková specifika i specifika každého dítěte. Řídí se Etickým kodexem pedagoga lesní mateřské školy, průběžně se vzdělává na odborných seminářích i při návštěvách jiných lesních škol a klubů. Inspiračním zdrojem jsou mu nejrůznější média. Průvodci si předávají informace prostřednictvím deníku činností a portfolií dětí tak, aby byla zajištěna kontinuita vzdělávání a konzistence jeho cílů. Případné problémové projevy dítěte či zaostávání ve vývoji průvodce konzultuje s vedoucím pedagogem, v případě potřeby společně s rodiči zvažují individuální možnosti podpory dítěte. Pokud ani nastavená opatření nevedou ke zlepšení, mohou rodičům doporučit kontaktovat školské poradenské zařízení.

E. Spolupráce s rodiči

Naším cílem je komunitní fungování lesní školky, úzká spolupráce s rodiči, partnerský přístup. Rodiče jsou zapojeni do rozhodování o chodu školy, podílí se na organizaci společných aktivit (slavnosti, exkurze apod.), účastní se pravidelných brigád na pozemku a v jurtě. Rodiče jsou pravidelně informováni pomocí elektronické pošty, aktuální informace vždy naleznou na webových stránkách i na Facebook profilu (www.facebook.com/LesniSkolkaVeverka). Důležité informace naleznou i na nástěnce v jurtě. Rodiče si mohou kdykoliv domluvit individuální konzultaci s průvodcem.

F. Rytmus dne

Rytmus dne je ke stažení na našich webových stránkách: www.lesniskolkaveverka.cz/wp-content/uploads/2017/08/Rytmus-dne.pdf

IV. Charakteristika pedagogické koncepce

A. Inspirační zdroje

Při volbě metod a v organizaci vzdělávání se inspirujeme různými pedagogickými koncepcemi. Vybíráme z každého vzdělávacího směru to, co je v souladu s našimi cíli a vhodné pro skupinu.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Vzdělávací obsah naší školky vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a je sestavený tak, aby díky jeho uplatňování bylo dosaženo klíčových kompetencí, které jsou stanoveny RVP PV.

Koncept lesních mateřských škol

Lesní školka Veverka se ve své pedagogické koncepci inspirovuje konceptem lesních mateřských škol. Děti celoročně pobývají venku za téměř každého počasí. Řídíme se heslem “Neexistuje špatné počasí, pouze špatné oblečení”. Základním prostředím výchovy je les a louka. Ve vytopitelné jurtě děti obědvají a odpočívají, slouží také jako ochrana před velkými mrazy či bouřkami. Skupina je tvořena max. 16 dětmi, aby byla zajištěna individualizace vzdělávání. Pedagogové v roli průvodců pomáhají dětem pochopit zákonitosti přírody, která nabízí každým dnem nepřeberné množství podnětů pro různorodou činnost. Děti společně s nimi pozorují, přemýšlí, dávají do souvislostí a učí se přírodu poznávat a ochraňovat. Ve volných hrách se pak učí vzájemné spolupráci a ohledu na druhé, porozumění a domluvě s ostatními. Poznávají vlastní hranice, rozvíjejí přátelství a nabírají sebedůvěru. Kreativní hrou se zlepšuje soustředění a rozhodování, děti jsou schopny si stanovit vlastní cíle i cesty k němu. Pohybem v různorodém, nerovnoměrném prostředí přírody se dětem rychle zlepšuje motorika, rovnováha a koordinace. Děti pobývající na čerstvém vzduchu jsou odolnější a méně nemocné. Více informací najdete na www.lesnims.cz.

Waldorfská pedagogika

Dalším inspiračním zdrojem je pro nás waldorfská pedagogika. Kromě denního rytmu, který dětem přináší řád, předvídatelnost a tím i pocit bezpečí, pracujeme v měsíčních cyklech, které přirozeně navazují na koloběh přírody. Jejich nedílnou součástí jsou také pravidelné slavnosti, které dávají řád celému školnímu roku a umožňují setkání komunity a sociální sdílení. Cyklicky se opakující děje jsou prováděny stejným způsobem, doprovázeny stejnými slovy, používají se při nich stejné rekvizity, takže získávají charakter rituálů. Tyto rituály umožňují dětem přejít z jedné činnosti do druhé, působí jako motivační činitelé a umocňují prožitek řádu.

Montessori pedagogika

Montessori pedagogika se svým hlavním mottem „Pomoz mi, abych to dokázal sám“, je taktéž nedílnou součástí našeho vzdělávání. Pedagog zde není autoritou v pravém slova smyslu, ale snaží se být průvodcem, rovnocenným partnerem, jehož hlavním úkolem je usilovat o vytvoření vhodného prostředí pro rozvoj dítěte. Podporuje v dítěti jeho tvořivost, dítě samo přispívá ke konstrukci svého vzdělání. Dítě se má ve školce a obecně při vzdělávání cítit bezpečně a má tak možnost posilovat své zdravé sebevědomí. Příroda je v podstatě pro děti stále připraveným prostředím, ve kterém si mohou najít, čemu se v danou chvíli budou věnovat.

Koncept flow učení

Joseph Cornell, přírodovědec a pedagog, zjistil, že děti se učí mnohem efektivněji, je-li atmosféra učení naplněna radostí a je-li jim umožněno, aby se do předmětu učení zcela

ponořily. Inspiruje nás jeho koncepce tzv. flow učení (flow označuje plynutí – tedy plynutí zážitku samotného, splynutí prožívajícího člověka s intenzivním prožitkem) zahrnuje čtyři na sebe navazující kroky:

1. probuzení nadšení,
2. zaměření pozornosti,
3. přímý prožitek,
4. sdílení zážitků s ostatními.

Plynulé učení spočívá v tom, že nám ukáže, jak začít ve výchozím bodě, ve kterém se nacházejí děti, jak v nich rozdmýchat zájem a aktivitu a krok po kroku je skrze čím dál soustředěnější činnosti a hlubší prožitky dovést k novému vnímání a pochopení naplněnému radostí.

Respektovat a být respektován

Využíváme zásad Respektovat a být respektován, především ve způsobu komunikace a řešení nedorozumění, uvědomění si potřeb druhého. Děti jsou vnímány v komunikaci a společném rozhodování jako partneři, kteří se mohou na společném rozhodování podílet. Učíme naslouchat a respektovat názor či postřeh druhého, každý má prostor vyslovit ten svůj. Děti se za podpory průvodce učí důstojně zvládat konfliktní situace. Nekritizujeme, konstatujeme, co vidíme, používáme “já” sdělení. Vzdělávací aktivity mnohdy vycházejí z nápadů dětí, průvodce jim pomáhá rozvíjet je a uchopit v širším rámci. Jeho cílem je, jak už jsme uvedli u plynulého učení, probouzet aktivní zájem dětí a chuť dívat se kolem sebe, naslouchat a pozorovat. Pedagog se stává iniciačním a motivačním prvkem prostřednictvím utváření vhodného prostředí a nabídky činností.

B. Vzdělávací program

Program přirozeně navazuje na roční období a také tradice s nimi spjaté. Pedagogové v roli průvodců pomáhají dětem pochopit zákonitosti přírody, která nabízí každým dnem nepřeberné množství podnětů pro různorodou činnost. Děti společně s nimi pozorují, přemýšlí, dávají do souvislostí a učí se přírodu poznávat a ochraňovat. Ve volných hrách se pak učí vzájemné spolupráci a ohledu na druhé, porozumění a domluvě s ostatními. Poznávají vlastní hranice, rozvíjejí přátelství a nabírají sebedůvěru. Kreativní hrou se zlepšuje soustředění a rozhodování, děti jsou schopny si stanovit vlastní cíle i cesty k němu. Pohybem v různorodém, nerovnoměrném prostředí přírody se dětem rychle zlepšuje motorika, rovnováha a koordinace. Děti pobývající na čerstvém vzduchu jsou odolnější a méně nemocné.

Naším cílem je práce v integrovaných měsíčních blocích, které jsou vždy zastřešeny jedním tématem, ze kterého přirozeně vychází různá podtémata spojená s daným obdobím.

Měsíc	Téma	Možná podtémata
Září	Vítejte u Veverky	kamarádství, sounáležitost, pravidla
Říjen	Plody podzimu	na poli, na zahradě, v lese
Listopad	Když padá listí	příprava přírody na zimu, vítr, déšť, barvy
Prosinec	Advent	tradice, rodina, Vánoce, sníh, led
Leden	Zimní radovánky	zvířata v zimě, zimní sporty, lidské tělo
Únor	Fašankové období	strava, zdraví, karneval, divadlo
Březen	Velikonoční očekávání	probouzení jarní přírody, vynášení Morany
Duben	Nový život	Velikonoce, mláďata, kraslice, rašení v přírodě
Květen	Všechno kvete	barvy v přírodě, poznávání rostlin, svátek matek
Červen	Čarovné léto	lisování rostlin, herbář, letní slunovrat, víly

C. Využívané metody

Pozorování

Rozvíjíme schopnosti dětí zaměřit svou pozornost na detail, ale i celek, soustředit se a hledat v přírodě podobnosti a rozdíly. Pozorujeme s nimi proměnlivost ročních období, sledujeme změny počasí – srážky a jejich vliv na stav vody ve vodních tocích, růst rostlin; sucho a jeho vliv na rostliny, půdu; mráz a jeho vlivy. Pozorujeme charakter půdy, proměny rostlin a stromů, živočichů v lese, zahradě, na louce a poli.

Experiment

Směřujeme děti k rozvoji poznání na základě vlastní zkušenosti. Užíváme prvků tzv. badatelského učení. Děti si pomocí experimentů nacházejí odpovědi na své otázky a ověřují si jednotlivé hypotézy (např. rozklad potravin na kompostu; experimenty s vodou při působení mrazu/tepla; zjišťování tvrdosti kamenů; získávání barviva z rostlin; vodní filtr aj.)

Nápodoba

Učení napodobováním chování a činnosti průvodců. Vedeme děti k samostatnosti ve veškerých sebeobslužných činnostech, podílení se na chodu a fungování školky. Zejména příprava společného obědu, pracovní činnosti – sběr dřeva, péče o králíka, odklizení sněhu, úklid, příprava odpočinku, práce na záhoncích – sázení, zalévání, okopávání. Dále také nápodoba a zpevňování pravidel vzájemné komunikace, řešení problémů či konfliktů.

Projektová výchova

Prostřednictvím projektu chceme něco konkrétního zjistit či změnit. Vycházíme ze zájmu dětí, proto věnujeme dostatek času počáteční motivační fázi. Průvodci pracují s myšlenkovou

mapou, děti mají možnost být tvůrci jednotlivých částí. Prostřednictvím projektu mají děti možnost propojit fakta do širších souvislostí, zahrnout výsledky vnímání všech smyslů a využívat již získané zkušenosti a znalosti. Projektová výchova rozvíjí myšlení, schopnost spolupráce a řešení problémů.

Exkurze

Pobyty v přírodě doplňujeme o výlety do města a kulturních institucí (muzea, knihovna, divadla, návštěvy jiných škol, návštěva farmy se zvířátky, botanické zahrady, planetária, záchranné stanice, ekocentra atd.).

Práce s pohádkou a příběhem

Příběhům, pohádkám a jejich dramatinizaci je v naší školce věnován široký prostor. Vybíráme je tak, aby vhodně doplňovaly aktuální téma či projekt, s konkrétním příběhem je tak pracováno v průběhu několika dnů či týdnů. Prožívané obrazy z příběhů rozvíjí fantazii, magické myšlení. Na základě zobrazovaných témat u dětí dochází k vytváření základů pro budoucí postoje a hodnoty. Dále se rozvíjí jazykové dovednosti a v neposlední řadě také schopnost koncentrace pozornosti.

Umělecké činnosti

Zejména výtvarné, hudební a dramatické činnosti. Klademe důrazu na prožívání barev a prožitků rytmu hudby, což má významný vliv na harmonizaci osobnosti dítěte a rozvíjení fantazie a kreativity. Dramatizace, hraní rolí a improvizace prohlubuje vyjadřování a osobité myšlení. Děti nejsou navzájem srovnávány pomocí výkonů.

Volná hra

Při volné hře se děti učí vzájemné spolupráci a ohledu na druhé, porozumění a domluvě s ostatními. Poznávají vlastní hranice, rozvíjejí přátelství a nabírají sebedůvěru. Kreativní hrou se zlepšuje soustředění a rozhodování, děti jsou schopny si stanovit vlastní cíle i cesty k nim. Prostor pro volnou hru je prostorem pro celkový rozvoj dětí.

D. Bezpečné riziko

Průvodci dětem představují, jak s riziky pracovat, aby pro ně nebyly hazardem, ale přínosnou zkušeností. Děti mají velký prostor pro zjišťování toho, co zvládnou a na co ještě potřebují chvíli čas. Jsou tak v častém kontaktu se svým tělem a objevují jeho možnosti a limity. Bezpečné riziko vnímáme jako přirozenou součást dětské hry. Poskytuje příležitosti pro výzvy, zkoumání hranic a zdravý rozvoj dítěte. Pro pobyt v lese a v jurtě máme několik pravidel, které zajišťují, aby se děti i průvodci cítili bezpečně (viz provozní řád).

Oblékání: Vedeme děti k tomu, aby samy vnímaly své tělo a poznaly, kdy je jim zima nebo příliš teplo. Ptáme se jich, jak se cítí a otázku oblékání hodně komunikujeme. Učíme je, které oblečení je vhodné do konkrétního počasí. V zimě společně zkusíme teplotu rukou a nosu. Při promočení dítě ví, že se má převléct do náhradního oděvu, který má uložený v jurtě. Průvodci jsou mu nápomocni. V teplých dnech můžeme po pozemku chodit bosí.

Lezení po stromech mají děti dovoleno, jen se musí zeptat průvodce a ten je pak poblíž. Na pozemku je konkrétně určeno, kolik dětí může být dohromady na konkrétním stromě. V keřích na pozemku mají děti vychozené cestičky a místa, která slouží pro volnou hru.

Děti **pracují s ostrými noži** s kulatou špičkou, nácviku předchází práce s ostrou škrabkou. Děti se naučí správnému držení a manipulaci. Jsou vedeny k tomu, aby při práci s noži a škrabkami seděly, případně stály na místě, ohlídal si bezpečnou vzdálenost od jiného dítěte či průvodce. Průvodci děti při práci s ostrými nástroji pozorují.

Úklid lesa: Jsme součástí přírody a příroda je součástí nás. Chceme udržovat naše nejbližší okolí v takovém stavu, abychom si v něm mohli bezpečně hrát a učit se. Průvodce má s sebou při pobytu v lese prázdný pytlík a děti mohou dobrovolně sbírat věci, které do lesa nepatří. Platí pravidlo, že na ostré věci dítě nesahá a pouze je ukáže průvodci. Průvodci mají s sebou vodu na umytí rukou nebo vlhčené ubrousky a děti se také myjí mýdlem hned po příchodu na pozemek. Sběr toho, co v lese zanechal člověk, rozvíjí všímavost dětí a vždy rozproudí diskuzi o zodpovědném chování k přírodě a nakládání s odpady.

